

Til Kvinnehelseutvalget v/Christine Meyer

Lysaker 18.02.22

Innspill fra Kilden kjønnsforskning.no til Kvinnehelseutvalget

Jeg vil takke for et interessant og konstruktivt møte med Kvinnehelseutvalget 20. januar i år. Vi var invitert til å gi innspill til utvalgets arbeid som med dette oversendes skriftlig.

Kilden kjønnsforskning.no er et nasjonalt kunnskapssenter for kjønnsperspektiver og kjønnsbalanse i forskning. Norges forskningsråd opprettet Kilden i 1998 hvor Kilden er organisert som en faglig uavhengig avdeling. Kilden har blant annet i sitt mandat å fremme kjønnsperspektiver i forskning, og å formidle og sammenstille forskning på kjønn og likestilling. Vi skal i tillegg bidra til en kunnskapsbasert offentlig debatt.

I 2018 utga Kilden kunnskapsoppsummeringen *Hva vet vi om kvinners helse?* Arbeidet var et initiativ fra Kilden og et samarbeid mellom Kilden, Norske kvinners sanitetsforening og Nasjonalt senter for kvinnehelseforskning. I 2020 utga Kilden rapporten *Hva vet vi om kjønn og kvinnehelse i helseprofesjonsutdanningene?* med støtte fra Norske kvinners sanitetsforening. Vi har også et uavhengig nyhetsmagasin hvor vi formidler forskning blant annet om kvinnehelse. Dette har vi gjort i mange år og vi ser at interessen og behovet for forskningsformidling på området er stort. Vi er opptatt av at forskning skal tas i bruk.

Våre innspill har utgangspunkt i vår uavhengige status som kunnskapssenter og vårt arbeid med å sammenstille forskning på kvinnehelse gjennom mange år.

Innspill til kvinnehelseutvalget

Overordnet innspill er at kvinnehelseutvalget kan bidra til at kvinnehelseforskningen prioriteres høyere og styrkes. Målet bør være at omfanget og kvaliteten på forskningen styrkes, at interessen for å forske på kvinnehelse økes, og at kunnskap styrkes blant kvinner og blant helsepersonell generelt. For å få dette til må det iverksettes tiltak på strukturelt og systemisk nivå. Vi vil her nevne fire aktuelle tiltak.

Tiltak 1 Iverksette målrettede virkemidler for å styrke kvinnehelseforskningen

Både EUs nye forskningsprogram Horisont Europa og Norges forskningsråd har mål om å styrke kjønnsperspektiver i forskning, det vil si kjønnsperspektiver i forskningens innhold.

Forskningsrådet skriver for eksempel i sin Policy for kjønnsbalanse og kjønnsperspektiver i forskning at Forskningsrådet skal *identifisere områder med særlig behov for å styrke*

adresse: Postboks 564
NO-1327 Lysaker
e-post: post@kilden.forskningsradet.no
web: kjønnsforskning.no

kjønnsdimensjonen i forskning og innovasjonsinnhold (for eksempel innenfor teknologi, helse, miljø) og iverksette målrettede tiltak med egne satsinger på feltet.

Videre undertegnet norske myndigheter i fjor høst den såkalte Ljubljana-erklæringen hvor det står at "Gender equality contributes to the integrity and societal responsibility of research, leveraging scientific and technological quality to higher standards, namely through the gender dimension in research and innovation."

Det ligger altså til rette for å utvikle og iverksette egne målrettede satsninger eller insentiver til å styrke forskning på kvinnehelse. Utvalget kan bidra til at slike målrettede tiltak blir iverksatt.

Tiltak 2: Opprettelse av Komité for kjønnsperspektiver i forskning innen medisin og helse

Bakgrunnen for dette forslaget er Kildens erfaring med å delta i arbeidet til Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning (Kif-komiteen) som er oppnevnt av Kunnskapsdepartementet. En komite som det her foreslås bør høre innunder Helse- og omsorgsdepartementet og omhandle integrering av kjønnsperspektiver i forskningens innhold.

Målet er at en slik komité kan bidra til å øke bevisstheten, kunnskapen og interessen for kvinnehelse både i utdanningene og i forskningen hos ledelsen, og blant mannlige og kvinnelige forskere og studenter. Vi har jobbet med kjønnsperspektiver i forskning i mange år og vet at både forskere og institusjoner etterspør kunnskap og ideer til hvordan kjønnsperspektiver kan integreres i forskningen. En komité som dette vil bidra til legitimitet og kontinuitet i arbeidet for å fremme kvinnehelse i forskning og utdanning.

Komiteen bør ha som oppgave å gå i dialog, primært med ledelsen, ved for eksempel:

- Helseforetak
- Medisin- og helse fakultet ved universitetene
- Helsefagutdanningene ved høgskolene
- Virkemiddelapparatet og myndigheter

Forslaget er at komiteen blant annet skal:

- være en pådriver for å integrere kjønnsperspektiver i forskning og utdanning innen medisin og helse.
- kunne stimulere til tiltak og spre kunnskap
- bestå av ledere fra institusjonene, såkalte peers
- oppnevnes for en fireårsperiode.
- ha en sekretariatsfunksjon som bør legges utenfor departementet. Norges forskningsråd v/Kilden kan være et aktuelt sted.

Tiltak 3 Kvinnehelse bedre integrert i helse- og sosialfagutdanningene

I vår gjennomgang av læringsmål og beskrivelse av læringsutbytte ved utvalgte helseprofesjonsutdanninger i 2020 fant vi mangler i læringsmål og beskrivelser av læringsutbytte. Dette varierte riktignok mellom profesjonsutdanningene og fra sted til sted. Overordnet fant vi at kvinnehelse ikke nevnes i forskriften. En bedre integrering av forskning på kvinnehelse i helseprofesjonsutdanningene vil på sikt bidra til at flere forsker på kvinnehelse. Forskning og

utdanning hører som kjent sammen. Dette kan føre til et økt behov for kompetanse på kvinnehelse blant forskere som underviser. Vi har ikke funnet en samlet oversikt over kompetansemiljøer innen ulike områder innen kvinnehelse. En slik oversikt kan være nyttig for å se om de ulike utdanningene på de ulike lærestedene er skodd for denne type undervisning. Det å løfte kvinnehelse som tema i utdanningene vil dessuten gi flere, som fastlegene, mer kompetanse på kvinnehelse.

Tiltak 4 Styrke formidling av forskning på kvinnehelse

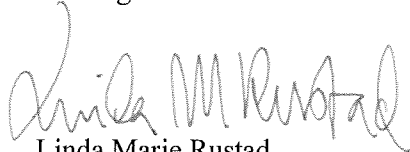
Triangelet forskning, utdanning og formidling må sees i sammenheng og er alle sentrale komponenter i å styrke kvinnehelseforskningen. Da Kilden skrev kunnskapsoppsummeringen *Hva vet vi om kvinners helse?* var dette tenkt som et første skritt for å etablere en egen kunnskapsbasert kvinnehelseportal. Det er et behov for at den forskningen som faktisk finnes om kvinnehelse blir tatt i bruk.

En slik portal vil kunne:

- Samle ulike formidlingsinitiativ som allerede finnes, det være seg blogger, podkaster osv som ulike forskningsmiljøer og interesseorganisasjoner har i initiert om kvinnehelse. Da vil man få en bedre oversikt over formidlingen av forskning på kvinnehelse og det blir lettere for brukere å få tilgang til kunnskap.
- Vi er opptatt av at forskningen må formidles slik at den blir forståelig og tilgjengelig for allmennheten. Dette er også en forutsetning for at forskning skal bli tatt i bruk. Det er derfor et behov for å styrke forskningsformidlingen. Slik vil man både se hva det forskers på, hva forskerne kan si noe sikkert om, hva de ikke vet og hva de strides om. I dag er det mange aktører som mener mye om kvinnehelse. Det avlegges stadig flere doktorgradsavhandlinger om kvinnehelse, i tillegg til annen pågående forskning. Også Helseogomsorg21monitoren vil være en viktig kilde å formidle forskning fra.
- Kilden får stadig henvendelser av journalister, studenter og forskere som ønsker å komme i kontakt med andre forskere. Et felt som kvinnehelse kan fortone seg forholdsvis fragmentert og det er vanskelig å få oversikt. En portal vil kunne gi en oversikt over forskningsmiljøene. Dette vil være nyttig for andre forskere som søker nettverk, for journalister i andre medier som ser etter forskere på spesifikke områder og ulike pasientorganisasjoner.

Kilden ønsker utvalget lykke til i sitt videre arbeid og stiller seg gjerne til disposisjon om det skulle være behov for å utdype noen av de forslagene som her er fremmet, eller om det skulle være andre ting vi kan bidra med.

Vennlig hilsen

Linda Marie Rustad

Direktør